

Toelichting Erf- en schenkbelasting

1. Overzicht

Algemeen

Voor een kind (S 500) dat een schenking ontvangt van zijn ouders geldt een vrijstelling van schenkbelasting. Standaard geldt een vrijstelling van (in 2023) € 6.035 per jaar. Voor kinderen tussen de 18 en 40 jaar kan dit bedrag onder voorwaarden (eenmalig) worden **verhoogd** tot (in 2023) ([art. 33 onderdeel 5 SW](#)):

- € 28.947 (S 3170 en S 3200); of
- € 60.298, mits het bedrag is bestemd voor de betaling van de kosten van een studie of de opleiding van een beroep voor het kind en die kosten hoger zijn dan gebruikelijk (S 3190).

Opmerkingen

- Tot 2023** kon een kind voor een schenking van zijn ouders gebruik maken van een hogere verruimde vrijstelling, mits de schenking betrekking had op de eigen woning. Per 2023 is deze vrijstelling verlaagd tot € 28.947 (gelijk aan de verhoogde vrijstelling zonder bestedingsvoorwaarden) en met ingang van 2024 wordt deze geheel afgeschaft.
- Als in een jaar een verhoogde vrijstelling wordt toegepast, is het **niet** mogelijk ook nog eens de **jaarlijkse vrijstelling** toe te passen. Het betreft immers een verhoging van de jaarlijkse vrijstelling en geen afzonderlijke vrijstelling.
- Als in enig jaar een beroep wordt gedaan op de verhoogde vrijstelling, maar **minder dan het vrijgestelde bedrag wordt geschonken**, gaat het overige deel van de vrijstelling verloren. De vrijstelling kan dus niet verspreid over meerdere jaren worden benut ([Stcrt. 2022-32167 onderdeel 8](#)).
- Doordat **schenken door ouders** aan hun kind worden **samengeteld**, kan er slechts eenmaal een beroep worden gedaan op een verhoogde vrijstelling (S 3890).
 - Omdat een **schoonkind** wordt gelijkgesteld aan een kind (S 500), kan ook voor een schoonkind de (verhoogde) vrijstelling worden toegepast. Doordat een kind en zijn fiscale partner (S 460) als één persoon worden aangemerkt (S 3880), kan de (verhoogde) vrijstelling echter slechts eenmaal worden toegepast.

Voorbeeld

Een vrouw schenkt haar dochter in 2023 een bedrag van € 15.000 voor de aankoop van een nieuwe auto. Er vinden in dat jaar geen andere schenkingen plaats. Er wordt een beroep gedaan op de eenmalig verhoogde vrijstelling van schenkbelasting, waardoor er

in 2023 geen schenkbelasting is verschuldigd. Als de vrouw besluit de dochter in 2024 nog eens € 10.000 te schenken, kan er geen gebruik meer worden gemaakt van (het restant van) de verhoogde vrijstelling. Enkel de jaarlijkse vrijstelling komt dan op de schenking in mindering.

Leeftijd

Een kind moet **tussen** de 18 en 40 jaar zijn om een beroep te kunnen doen op een verhoogde vrijstelling. Op schenkingen voor de 18^e verjaardag kan de verhoogde vrijstelling dus niet worden toegepast. Ook voor schenkingen op of na de 40^e verjaardag is de vrijstelling niet toepasbaar.

Als een kind **ouder is dan 40 jaar** en een **fiscale partner** (S 460) heeft tussen de 18 en 40 jaar, is het onder voorwaarden toch toegestaan aan het kind te schenken onder een verhoogde vrijstelling. De cumulatieve voorwaarden zijn ([Stcrt. 2022-32167 onderdeel 8.1.2](#)):

- De fiscale partner is op het moment van de schenking tussen de 18 en 40 jaar oud.
- De fiscale partner heeft geen beroep gedaan op een eenmalig verhoogde vrijstelling voor een schenking door de schoonouders en zal dat ook niet doen.

Voorbeeld

Een man en een vrouw zijn fiscale partners. De vrouw is 42 jaar en de man is 38 jaar. De man heeft een schenking ontvangen van zijn ouders onder toepassing van de eenmalig verhoogde vrijstelling. De ouders van de vrouw schenken haar een bedrag van € 20.000. Er kan een beroep worden gedaan op de eenmalig verhoogde vrijstelling, omdat de partner van de vrouw jonger dan 40 jaar is. De ouders van de vrouw mogen dan echter niet meer aan hun schoonzoon schenken onder toepassing van de verhoogde vrijstelling.

Aangifte

Er wordt een beroep gedaan op een verhoogde vrijstelling door in de aangifte schenkbelasting (S 4130) te vermelden dat er van die vrijstelling gebruik wordt gemaakt. Ook als door het toepassen van de vrijstelling geen schenkbelasting is verschuldigd, moet er een aangifte worden ingediend. Anders geldt de vrijstelling niet en is er alsnog schenkbelasting verschuldigd.

2. Studie of opleiding

Als men gebruik wil maken van de verhoogde vrijstelling ten behoeve van de studie of opleiding van een kind, gelden er naast de voornoemde voorwaarden (S 3170) ook nog aanvullende voorwaarden. De vrijstelling kan enkel worden toegepast indien aan alle navolgende voorwaarden is voldaan ([art. 6 Uitvoeringsregeling schenk- en erfbelasting](#)):

- Het bedrag is bestemd om de **kosten van een studie of een opleiding voor een beroep** van het kind te voldoen.
- De kosten van de studie of opleiding moeten aanzienlijk **hoger zijn dan gebruikelijk**. Dat houdt in dat de kosten, afgezien van de kosten voor levensonderhoud, meer dan € 20.000 moeten bedragen.
- De schenking is aangegaan bij **notariële akte**. In de akte is vermeld voor welke studie of opleiding de schenking is bedoeld. Ook het bedrag van de verwachte kosten van die studie of opleiding is in de akte opgenomen.
- De schenking is gedaan onder de **ontbindende voorwaarde** (S 1660) dat de schenking vervalt voor zover het geschonken bedrag niet binnen twee kalenderjaren na het jaar waarin de schenking is gedaan, aan de studie of de opleiding is besteed.
- Er moet **metschriftelijke bescheiden aangetoond** kunnen worden dat het bedrag van de schenking daadwerkelijk door de schenker is betaald en daadwerkelijk door de verkrijger is aangewend voor de betreffende studie of opleiding.

Opmerkingen

- a. De vrijstelling geldt niet voor schenkingen ter **aflossing van schulden** die zijn aangegaan voor de financiering van een studie of opleiding ([art. 6 lid 1 Uitvoeringsregeling schenk- en erfbelasting](#)).
- b. Op basis van de wettekst geldt de **verhoogde vrijstelling** voor een schenking ter zake van een studie of opleiding enkel indien het **totale bedrag** van de schenking aan een studie of opleiding wordt besteed. In de behandeling in de Eerste Kamer is echter opgemerkt dat slechts het bedrag dat uitgaat boven de algemene verhoogde vrijstelling (S 3160) aan een studie of opleiding hoeft te worden besteed ([Kamerstukken 31930 onderdeel D](#)).

3. Eigen woning

a. Voorwaarden

Algemeen

Als men gebruik wil maken van de verhoogde vrijstelling ten behoeve van een eigen woning (S 3210), gelden er naast de voornoemde voorwaarden (S 3170) ook nog aanvullende voorwaarden. De vrijstelling kan enkel worden toegepast indien er aan alle navolgende voorwaarden is voldaan ([art. 5 Uitvoeringsregeling schenk- en erfbelasting](#)):

- De schenking wordt gedaan ten behoeve van de eigen woning van de verkrijger.
- De schenking wordt onvoorwaardelijk gedaan of onder de schriftelijk vastgelegde ontbindende voorwaarde (S 1660) dat de schenking vervalt voor zover er niet aan de voorwaarden voor de verhoogde vrijstelling voor een schenking ten behoeve van de eigen woning is voldaan.

- Als het om een schenking gaat als bedoeld in S 3210 onderdeel 2, 3, 4 of 5 (S 3210), moet:
 - het bedrag van de schenking daadwerkelijk door de schenker zijn betaald;
 - het bedrag van de schenking uiterlijk in het tweede kalenderjaar volgend op het eerste kalenderjaar waarvoor er een beroep op de verhoogde vrijstelling is gedaan, zijn besteed ten behoeve van een eigen woning;
 - de verkrijger desgevraagd met schriftelijke bescheiden doen blijken dat de schenking tijdig overeenkomstig de gestelde voorwaarden is besteed.

Opmerking

Omdat de omvang van de vrijstelling voor de schenking van een ouder aan een kind ten behoeve van de eigen woning gelijk is aan de vrijstelling zonder bestedingsvoorwaarden, is het bij een schenking van een ouder aan een kind **niet meer relevant** waaraan de schenking wordt besteed.

Doel schenking

Onder een schenking ten behoeve van een eigen woning wordt verstaan een schenking van ([art. 33a SW](#)):

1. een woning die voor de verkrijger een eigen woning is;
2. een bedrag ter zake van de verwerving van een eigen woning;
3. een bedrag ter zake van de kosten voor verbetering of onderhoud van een eigen woning;
4. een bedrag ter zake van de afkoop van rechten van erfpacht, opstal of beklemming met betrekking tot een eigen woning;
5. een bedrag voor de aflossing van een eigenwoningschuld of een schuld die de verkrijger had op het moment direct voorafgaande aan een vervreemding van een eigen woning, voor zover deze schuld heeft geleid tot een negatief vervreemdingssaldo eigen woning.

Opmerkingen

- a. Met een **eigen woning** wordt bedoeld een eigen woning in de zin van art. 3.111 lid 1 of 3 van de Wet inkomstenbelasting 2001 ([art. 3.111 lid 1 of 3 Wet IB 2001](#)). Het gaat, kortweg, om een gebouw dat de betreffende persoon duurzaam als hoofdverblijf ter beschikking staat.
- b. Een **recht van erfpacht** is een zakelijk recht dat de erfpachter de bevoegdheid geeft om de onroerende zaak van een ander te houden en te gebruiken. De erfpachter betaalt hiervoor periodiek een geldsom aan de eigenaar.
- c. Een **recht van opstal** is een zakelijk recht om in, op of boven een onroerende zaak van een ander gebouwen, werken of beplantingen in eigendom te hebben of te verkrijgen. De houder van het opstalrecht betaalt hiervoor periodiek een geldsom aan de eigenaar.

d. Een **recht van belemming** is een eeuwigdurend zakelijk recht om de grond van een ander te gebruiken. Rechten van belemming kunnen enkel nog voortbestaan vanuit het verleden. Er kunnen geen nieuwe rechten van belemming meer worden gevestigd.

e. Met een **eigenwoningschuld** worden de schulden in de zin van art. 3.119a, Wet inkomstenbelasting 2001 bedoeld ([art. 3.119a Wet IB 2001](#)). Kortweg gaat het om schulden die zijn aangegaan in verband met een eigen woning, waarvoor een aflossingseis geldt en waarop mogelijk een verplichting tot informatieverstrekking van toepassing is.

f. Een **vervreemdingssaldo eigen woning** (de eigenwoningreserve) is de waarde van de tegenprestatie bij de vervreemding van een eigen woning, minus de kosten ter zake van die vervreemding en minus de eigenwoningschuld voor die woning ([art. 3.119aa lid 1 Wet IB 2001](#)).

b. Bijzonderheden

Spreiding over meerdere jaren

De verhoogde vrijstelling voor een schenking ten behoeve van de eigen woning mocht tot 2023 verspreid over **drie aaneengesloten kalenderjaren** worden benut. Als de vrijstelling in een kalenderjaar slechts gedeeltelijk was benut, kon een verkrijger aanvullende, vrijgestelde schenkingen ontvangen van dezelfde schenker. De aanvullende schenkingen moesten dan ook ten behoeve van de eigen woning zijn en mochten maximaal het onbenutte gedeelte bedragen. De aanvullende schenkingen moesten binnen een direct op het kalenderjaar volgende periode van maximaal twee kalenderjaren plaatsvinden. Deze spreidingsmogelijkheid is afgeschaft voor nieuwe situaties (vanaf 2023). Heeft in een eerder jaar een schenking plaatsgevonden, dan mag uiterlijk in 2023 een aanvullende vrijgestelde schenking plaatsvinden ([Stcrt. 2022-32167 onderdeel 8](#)).

Opmerking

De verkrijger moet bij elke verkrijging voldoen aan de **leeftijdsgrens**, dus niet alleen bij de eerste verkrijging.

Schenken in een eerder jaar

Als een kind voor 2010 gebruik had gemaakt van de verhoogde vrijstelling, kon er tot 2023 alsnog een vrijgestelde **inhaalschenking** worden gedaan. Vanaf 2023 is dat niet langer het geval ([art. 82a SW](#)).